

CU PRIVIRE LA ÎNMORMÂNTĂRILE SCITICE DE FEMEI CU ARME DIN MOLDOVA

Nicolae TELNOV

În grupul descoperirilor arheologice ale ultimilor ani din Moldova, un rol aparte revine complexelor funerare scitice de femei cu arme. Printre acestea menționăm patru înmormântări din trei tumuli scitici, dintre care două morminte sunt principale și două secundare. În mormântările principale au fost efectuate în gropi rectangulare, cele secundare - în catacombe. În două complexe scheletele au fost găsite în poziție întinsă, cu capul spre vest, în una din catacombe cu capul spre est, al patrulea complex a fost deranjat.

Tumulii în discuție aveau diametrul 20-25 m și înălțimea 0,4 m - 1,4 m, fiind limitați pe perimetru de un șanț adânc de 1 - 1,5 m. Solul scos a fost utilizat la înălțarea mantalei. În toate cazurile, sub tumuli a fost depistat un strat superficial de sol aruncat de la săparea gropilor și acest strat era limitat uneori de șanț. Probabil, este vorba de faptul că inițial era amenajat terenul pe suprafața căruia avea loc ospățul funerar. În favoarea acestei presupuneri ne vorbesc fragmentele de amfore grecești descoperite pe suprafața stratului de lut, depus pe nivelul antic de călcare. După înfăptuirea ritualului funerar groapa era acoperită cu bârne, peste care se arunca un strat de lut, urmând apoi a fi înălțată mantaua tumulului.

Inventarul funerar, dar și determinările antropologice, sugerează că aceste înmormântări sunt de femei. Afară de inventarul tipic mormintelor de femei, aceste complexe conțin arme. Astfel de înmormântări au fost descoperite într-un număr neînsemnat și în alte regiuni din nordul Mării Negre.

Sursele literare atestă că, în societatea scitică, rolul femeii era mult minimalizat comparativ cu cel al femeilor altor popoare barbare. Din această cauză, mormintele de femei cu arme atrag atenția cercetătorilor.

În majoritatea complexelor funerare scitice, inventarul mormintelor de bărbați și femei este strict delimitat. Bărbatul - luptător și femeia - în primul rând, gospodină. Numărul mormintelor de femei cu arme este destul de neînsemnat față de totalitatea mormintelor de femei fără arme, dacă luăm în considerație faptul că, la sauromați, mormintele de femei - luptătoare constituie nu mai puțin de 20 % din înmormântările cu arme.

Prezența armelor în mormintele scitice de femei este interpretată în mod diferit, și anume: reminiscențe ale matriarhatului; creșterea activității militare a sciților în sec. IV a.Chr.; statutul deosebit al tinerelor fete, ce se bucurau de stimă și libertate până la căsătorie; rezultat al căsătoriilor cu sauromații; prezența unui grup social deosebit în societatea scitică. Toate aceste interpretări au o anumită bază și nu se contrazic. Însă, pentru o argumentare temeinică există încă puține date în momentul de față. Datele de care dispunem până în prezent vorbesc totuși de o lipsă de drepturi depline pentru majoritatea femeilor scitice. Acest lucru este evident, comparându-i pe sciți cu vecinii și rubedeniile lor - sarmații “conduși de femei”.